МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ІЖУТОВА Ірина Володимирівна

УДК 351.862.1(477)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ БЕЗПЕКОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття ступеня
кандидата наук з державного управління

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Міжрегіональній Академії управління персоналом.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, доцент **СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА Інна Андріївна**, Міжрегіональна Академія управління персоналом, завідувач кафедри публічного адміністрування.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент **КІСЛОВ Денис Васильович**, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», завідувач кафедри теорії права та міжнародних і політичних відносин;

доктор наук з державного управління, доцент **ГАВРИЛЮК Алла Михайлівна**, Київський національний університет культури і мистецтв, професор кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Захист відбудеться *31 серпня 2021 року* о *10 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.142.06 Міжрегіональної Академії управління персоналом за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Міжнародного бібліотечно-інформаційного центру імені Ярослава Мудрого Міжрегіональної Академії управління персоналом за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

Автореферат розіслано *30 липня 2021 року*.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **І.М. Перестюк**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стратегічні комунікації (далі – СК) в сучасному динамічному світі є комплексним процесом, метою якого є розробка, просування й поширення необхідних принципів і наративів організації задля формування й закріплення її позитивного іміджу, доведення до цільових аудиторій своїх намірів, позицій, основних задач. Це потужний інструмент досягнення своїх цілей, а також протидії дезінформації в інформаційній сфері. Належне, злагоджене та комплексне застосування СК сприяє боротьбі з сучасними викликами й загрозами національній безпеці України. Сектор безпеки і оборони в умовах гібридної війни, яка ведеться проти України, є ключовим у наданні належної відповіді та ведення протидії, вибудовування ефективної комунікації. Крім того, сьогодні процес продукування та поширення інформації нерозривно пов'язаний із новими технічними можливостями, електронними засобами зв'язку.

У Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, наголошено на здійсненні деструктивної пропаганди як ззовні, так і всередині України, що розпалює ворожнечу, провокує конфлікти, підриває суспільну єдність. Відсутність цілісної інформаційної політики держави та слабкість системи стратегічних комунікацій ускладнюють нейтралізацію цієї загрози. Відтак, на сьогоднішній день вкрай важливим визначається завдання створити ефективну систему стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони.

У Стратегії воєнної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021, наголошено на важливості компетенції сил оборони України щодо забезпечення стратегічних комунікацій. Окрім того, зазначено, що досягнення цілей державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва, з урахуванням умов та обмежень, здійснюватиметься шляхом формування та реалізації стратегічних комунікацій та інформаційної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва. Питанню розбудови спроможностей стратегічних комунікацій приділено значну увагу й у проєкті Стратегічного оборонного бюлетеню.

Актуальність дослідження обраної теми обумовлена недостатньою на сьогодні спроможністю системи стратегічних комунікацій в Україні забезпечувати належний захист в умовах деструктивного інформаційного та пропагандистського впливу та потребою її подальшої розбудови, що розпочалася у 2015 році. Досягнення означеної цілі залежить від вдосконалення державного управління у сфері комунікацій сектору безпеки, внесення змін до чинного законодавства з корегуванням, переосмисленням термінів та визначень щодо стратегічних комунікацій, прийняття нових нормативно-правових актів, зокрема у відповідності до принципів, стандартів і передового досвіду держав-членів НАТО та Європейського Союзу.

Сьогодні для багатьох країн СК – це мультидисциплінарне поняття, яке охоплює, в основному, публічну дипломатію, зв'язки з громадськістю, інформаційні та психологічні операції, цивільно-військові відносини. Завдяки комплексності та всеохопності, існує декілька визначень терміну та досі немає узгодженості між науковцями і практиками щодо точного його формулювання. Це зумовлює актуальність окремого наукового дослідження на тему розвитку стратегічних комунікацій безпекового сектору України.

Теоретико-методологічні засади державного управління висвітлені в наукових працях В. Авер'янова, В. Бакуменка, А. Гаврилюк, В. Горбуліна, О. Долгого, С. Квітки, Д. Кіслова, В. Малиновського, Р. Марутян, О. Оболенського, Г. Ситника, П. Сніцаренка, О. Твердохліба та ін. Аспекти стратегічних комунікацій досліджували в своїх працях зарубіжні науковці Р. Крейг, Г. Лассуел, Ю. Хабермас, К. Халлахан, а також вітчизняні учені А. Баровська, Є. Гарькавий, Т. Дзюба, Д. Дубов, А. Іващенко, О. Капштик, В. Кушнір, В. Ліпкан, Г. Почепцов, О. Сальнікова, Т. Сивак, М. Шклярук та ін. Державне управління неможливе без створення ефективної системи стратегічних комунікацій, а в умовах гібридної агресії проти України, саме системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони. Однак, у науковій літературі з публічного управління немає єдиного підходу до оцінки комунікаційної діяльності інституцій сектору безпеки і оборони. Дослідження термінологічного аспекту щодо стратегічних комунікацій показало, що існує суттєва проблема в площині термінології. Це вимагає чіткого розмежування терміну «стратегічні комунікації» для різних рівнів його застосування, враховуючи досвід США та інших іноземних партнерів, а також адаптації маркетингових технологій комунікацій у сферу оборони.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проводилося в межах науково-дослідної роботи Міжрегіональної Академії управління персоналом «Дослідження теоретико-методологічних основ розвитку української державності в контексті світових модернізаційних процесів формування національних громадянських суспільств: політичний, юридичний, економічний, соціальний, психологічний та управлінський аспекти» (ДР № 0119U100492), в тій частині, що полягає у теоретичному обґрунтуванні стратегічних комунікацій безпекового сектору України як функції державної політики. В основу дисертаційної роботи покладено результати досліджень і розробок, отриманих автором у процесі виконання науково-дослідної роботи «Розвиток теоретичних основ удосконалення системи стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони та Збройних Силах України» (ДР № 0120U002092). Окремі положення дисертації є складовою проєкту Політики Міністерства оборони України зі стратегічних комунікацій.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є наукове обґрунтування організаційно-правових засад формування та розвитку системи стратегічних комунікацій безпекового сектору України та

формулювання практичних рекомендацій щодо розвитку системи стратегічних комунікацій.

Визначена мета стала підґрунтям для реалізації таких *завдань*:

– узагальнити теоретичні підходи до формування системи стратегічних комунікацій у сфері оборони України;

– проаналізувати поняття «стратегічні комунікації» та розмежувати його змістовні характеристики для стратегічного, оперативного та тактичного рівнів;

– визначити організаційно-правові засади формування та розвитку системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України;

– систематизувати досвід формування та розвитку системи стратегічних комунікацій у державах-членах НАТО та Європейського Союзу;

– запропонувати імплементацію маркетингових технологій у процесах реалізації стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають в процесі формування та розвитку системи стратегічних комунікацій безпекового сектору України.

Предмет дослідження – організаційно-правові засади формування та розвитку системи стратегічних комунікацій безпекового сектору України.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою реалізації дослідницької мети стали загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, *аналітичний метод* використано з метою узагальнення останніх наукових розробок провідних вітчизняних та зарубіжних учених у сфері СК (розділ 1). За допомогою *діалектичного методу* визначено розуміння та роль СК в секторі безпеки і оборони в сучасних умовах (розділ 1-2). *Спостереження* та *теоретичне узагальнення* застосовано з метою вивчення зарубіжного досвіду формування системи СК, установлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків та підготовки пропозицій (розділ 1-3). *Логіко-семантичний метод* використано для уточнення понятійного апарату СК (підрозділ 1.2). *Компаративний метод* застосовано у процесі здійснення порівняння кращих світових практик в частині успішної реалізації СК з метою імплементації в сектор безпеки і оборони України (підрозділ 3.1). *Системний метод* дозволив оцінити сучасний стан реалізації СК у секторі безпеки і оборони (підрозділ 2.2). *Статистичний і документальний аналіз* застосовувалися для визначення недоліків нормативно-правового та організаційно-функціонального забезпечення реалізації СК в Україні (підрозділ 2.1). За допомогою *прогностичного методу* запропоновано внесення змін до термінологічної бази, пов'язаної зі СК, щодо імплементування технологій маркетингових комунікацій у сектор безпеки і оборони (підрозділи 1.1, 3.3).

Нормативно-правову базу дослідження склали Конституція України, Закон України «Про національну безпеку України», Стратегія національної безпеки України, Стратегія воєнної безпеки та інші нормативно-правові акти,

що стосуються питань становлення та розвитку системи СК; нормативно-правові акти держав-членів НАТО, підзаконні нормативні акти Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в межах дисертаційної роботи пропонуються інноваційні аспекти вдосконалення системи стратегічних комунікацій у сфері оборони України та надаються практичні рекомендації, які в сукупності вирішують наукове завдання з організаційно-правового обґрунтування сутності, особливостей та пріоритетних напрямів формування системи СК у секторі безпеки і оборони.

У дисертаційному дослідженні:

уперше:

– на основі вивчення ефективності застосування маркетингових комунікативних підходів у діяльності приватних підприємств, запропоновано активно застосовувати принципи маркетингових комунікацій у секторі безпеки і оборони, що дозволить забезпечити вищий рівень довіри та підтримку державно-управлінських рішень в сучасних умовах ведення гібридної війни проти України: брендинг, сегментація та таргетинг цільових аудиторій (зокрема, у разі проведення військових операцій), позиціонування, крауд-технології, бенчмаркінг (зокрема, для оцінювання ефективності проведених заходів, які доречно імплементувати в діяльність сектору безпеки і оборони);

удосконалено:

– розмежування змістовного навантаження терміну стратегічні комунікації для стратегічного, оперативного та тактичного рівнів: на основі досвіду держав-членів НАТО запропоновано поняттям «стратегічні комунікації» детермінувати характеристики вищого стратегічного рівня сектору безпеки і оборони, для оперативного рівня – використовувати окреме поняття «синхронізація комунікації», для тактичного рівня – «інформаційний вплив»;

– дефініцію поняття «стратегічні комунікації» як «принципи, стратегії та ініціативи комунікації, необхідні для досягнення цілей та завдань держави, які забезпечують її національну стійкість», на відміну від раніше закріпленого у Воєнній доктрині України (введена в дію Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555), що на сьогодні втратила чинність;

набуло подальшого розвитку:

– обгрунтування теоретичних засад державного управління у сфері стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України;

– змістовне наповнення поняття «стратегічний наратив» та, на його основі, розробка пропозицій щодо оновлення відповідних нормативно-правових актів;

– організаційно-методична підтримка впровадження інновацій у систему підготовки представників суб’єктів стратегічних комунікацій на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях (на основі аналізу досвіду

держав-членів НАТО та ЄС);

– концептуалізація змісту рамкового документу як основи політики зі стратегічних комунікацій в секторі безпеки та оборони для подальшої розробки або уточнення відповідних документів на міністерському або відомчому рівнях.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення дисертаційної роботи мають практичне спрямування та можуть бути враховані під час формування та реалізації державної політики зі стратегічних комунікацій. Висновки та практичні рекомендації можуть бути використані у таких сферах:

у науково-дослідній роботі – для удосконалення понятійно-термінологічного апарату дефініції «стратегічні комунікації», зокрема, узагальнення, розкриті у підпунктах 1.1 «Поняття та сутність стратегічних комунікацій у міністерстві оборони та Збройних Силах України, 1.2 «Категоріальний апарат дефініції «стратегічні комунікації» у державах-членах НАТО, 2.1 «Характеристика державних механізмів стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони та Збройних Силах України», 3.2 «Аналіз стратегічних документів з питань стратегічних комунікацій у державах-членах НАТО», розроблені Додаток А «Термінологічний довідник НАТО зі стратегічних комунікацій», Додаток В «Військова політика НАТО зі стратегічних комунікацій», Додаток Г «Стандарти підготовки з питань стратегічних комунікацій НАТО»;

у законотворчій діяльності – теоретичний матеріал, що може бути використаний у ролі рекомендацій для військово-політичного керівництва, органів військового управління, суб'єктів стратегічних комунікацій під час розробки базових документів зі стратегічних комунікацій, здійснення планування комунікаційної діяльності та імплементації заходів в практичну діяльність на підтримку рішень, досягнення поставлених цілей та задач;

у освітньому процесі – удосконалення системи підготовки представників суб'єктів стратегічних комунікацій на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях відповідно до кращих світових практик та досвіду держав-членів НАТО, Європейського Союзу, інтегрування курсів медіаграмотності та медіакультури в освітній процес.

Основні положення дисертаційного дослідження використані у діяльності Директорату інформаційної політики у сфері оборони та стратегічних комунікацій Міністерства оборони України у процесі розробки Політики зі стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Військового стандарту «Стандарт з підготовки з питань стратегічних комунікацій НАТО» (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 26.07.2021 р. № 416/1/847); Координатора проектів ОБСЄ в Україні під час реалізації спільного проєкту з Міністерством оборони України «Посилення демократичного контролю над Збройними Силами України» під час розробки програми та проведення регіональних семінарів Координатора

проектів ОБСЄ в Україні з рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків у Збройних Силах України та інших ключових напрямів демократичного контролю над Збройними Силами України у вересні-грудні 2020 року (довідка про впровадження № 341-1/2 від 29.07.2021 р.), Громадської організації «ReSURS» при розробці рекомендацій щодо розбудови комунікаційної спроможності органів влади (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 31.05.2021 р. № 03/38-21), міжнародної організації Center for Civilians in Conflict (CIVIC) під час проведення навчання із захисту цивільного населення під час збройного конфлікту (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 02.07.2021 р. № 2021/07.002).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою розробкою. Основні ідеї, висновки та рекомендації розробки належать особисто здобувачеві та зроблені самостійно. Особистий внесок здобувача у наукові праці, опубліковані у співавторстві [1-2, 3, 5, 8-11, 13, 17-19, 22-23, 25-26, 28, 30], конкретизовано у списку опублікованих праць за темою дисертації, який наведено наприкінці автореферату.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження, висновки і рекомендації оприлюднено і обговорено під час науково-практичних конференцій та науково-комунікативних заходів: «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (Київ, 2019–2021); «Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (Київ, 2019–2020); «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» (Харків, 2019); «Реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи» (Київ, 2019); «Філософсько-соціологічні та психолого-педагогічні проблеми підготовки особистості до виконання завдань в особливих умовах» (Київ, 2019); «Інформація, аналіз, прогноз – стратегічні важелі ефективного державного управління» (Київ, 2019); «Медіаосвіта як інструмент розвитку громадянського суспільства в Україні» (Маріуполь, 2019); «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека» (Київ, 2020–2021); «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві» (Харків, 2020); Міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих учених інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці (Київ, 2020); «Державне управління в Україні: виклики та перспективи» (Запоріжжя, 2020); «Актуальні проблеми захисту національних інтересів України від загроз» (Київ, 2020); «Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки та оборони: проблеми, досвід, перспективи» (Київ 2020–2021); «Effective public and municipal administration: theory, methodology, practice, EU experience» (Венеція, 2020).

Публікації. Основні наукові результати дисертаційного дослідження опубліковані в 29 наукових працях, із них: 2 статті у наукових фахових

виданнях України з державного управління, 4 статті у наукових періодичних виданнях України; 3 статті у наукових періодичних зарубіжних виданнях, 20 – тези доповідей у збірних матеріалів науково-практичних конференцій, 1 аналітична стаття за напрямом дослідження. Додатково опубліковано два навчальних посібника у співавторстві, підготовлено термінологічний довідник (у співавторстві), надано порівняльну характеристику термінів та визначень у сфері стратегічних комунікацій за стандартами НАТО (одноосібно), здійснено переклад документів «Політика НАТО зі стратегічних комунікацій MC0628» (редакція від 26 липня 2017 року) та Стандарти підготовки з питань стратегічних комунікацій НАТО ASCP-01, Видання А, редакція 1, червень 2020 року.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 257 сторінок, з них 178 – основний текст. Робота вміщує 3 рисунки, 2 таблиці, 5 додатків. Список використаних джерел налічує 176 найменувань, з них 49 іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і ступінь наукової розробленості теми, розкрито зв’язок з науковими програми та темами, визначено мету, завдання об’єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення результатів роботи, сформульовано особистий внесок здобувача, наведені дані щодо апробації, структури та обсягу дисертаційного дослідження.

У **першому розділі** – *«Концептуальні засади комунікативної взаємодії в секторі безпеки та оборони»* – розкрито питання комунікативної проблематики у вітчизняному та зарубіжному науковому дискурсі, поняття і сутність комунікації як основи стратегічних комунікацій, невід’ємний елемент передачі інформації й досягнення ефективних результатів.

Проаналізовано теоретичні підходи до формування системи стратегічних комунікацій у сфері оборони України, які є актуальними на сьогоднішній день, досліджено організаційні засади функціонування системи стратегічних комунікацій у державах-членах НАТО.

Беручи до уваги невідповідність та застарілість термінологічної бази, запропоновано нове визначення поняття «стратегічні комунікації» та внесена пропозиція щодо розмежування його змісту для стратегічного, оперативного та тактичного рівнів. На основі досвіду держав-членів НАТО, запропоновано поняттям «стратегічні комунікації» детермінувати характеристики вищого стратегічного рівня сектору безпеки і оборони, для оперативного рівня – ввести окреме поняття «синхронізація комунікації», для тактичного рівня – «інформаційний вплив». Запропоновано нове визначення терміну «стратегічні комунікації» як принципи, стратегії та ініціативи комунікації,

необхідні для досягнення цілей та завдань держави, які забезпечують її національну стійкість. Обґрунтована потреба використання цієї дефініції на заміну від раніше закріпленої у Воєнній доктрини України, введеній в дію Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555, яка на сьогодні втратила чинність. Запропоновано відкоригувати термін «стратегічний наратив», який сьогодні не повною мірою відображає свого значення та сутності через суперечливе формулювання. У Доктрині інформаційної безпеки України, введеній в дію Указом Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017 стратегічний наратив визначено як спеціально підготовлений текст, призначений для вербального викладення у процесі стратегічних комунікацій з метою інформаційного впливу на цільову аудиторію».

Зазначено, що метою реалізації СК є підвищення ефективності діяльності держави у сфері оборони шляхом підтримання і розуміння призначення, ролі, мети проведення з боку українського суспільства, міжнародної спільноти і партнерів. У разі ефективної реалізації СК забезпечується скоординоване залучення складових СК на підтримку дій держави. Крім того, ефективна реалізація СК сприяє досягненню цілей діяльності і розвитку держави шляхом стійкості до деструктивного інформаційного впливу.

Визначено, що мета реалізації СК досягається: на основі довіри та партнерства, з врахуванням інтересів усіх суб’єктів СК; через впровадження нових інформаційних технологій, які спроможні відповідати на сучасні загрози та виклики; шляхом розвитку складових СК у процесі створення та удосконалення нормативно-правової бази, забезпечення взаємодії суб’єктів СК, запровадження практики постійної підготовки персоналу у сфері СК.

Сучасне інформаційне середовище за своєю сутністю є кризовим, тому й передбачає системне реагування та комунікацію в умовах кризи. Остання є як переламним моментом розвитку будь-якої організації, що становить небезпеку для її існування, так і новою можливістю перевірки ефективності та можливості роботи за таких обставин. Цифровий характер, діджиталізація та кризові умови створюють плідне підґрунтя для порушення ефективності комунікацій, роз’єднання скоординованості між всіма елементами СК.

Відзначено, що з 2014 року інформаційна сфера перетворилася на основну арену протиборства у зв’язку із російською агресією у формі ведення активної гібридної війни проти України. Питання СК увійшло в систему державного управління після підписання у 2015 році Дорожньої карти Партнерства у сфері стратегічних комунікацій Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом для розвитку спроможності України здійснювати ефективні комунікації, а також створення самодостатньої внутрівідомчої і урядової/міжвідомчої системи СК, включення досліджуваного терміну в офіційні державні документи. Узагальнено, що СК є надважливими для комплексного вирішення проблем

протидії зовнішнім та внутрішнім впливам, агресії на сферу оборони та державу в цілому, забезпечення координації комунікації на рівні окремої організації та всієї держави.

У ході здійснення СК важливо пам'ятати про їх основні правила та принципи, які є єдиними як для сектору безпеки і оборони, так і для комерційних структур. У сучасному «гібридному» вимірі важко усвідомити успішність проведених заходів СК, тому важливо чітко визначити показники ефективності та виконання задля ефективної оцінки діяльності. Наголошено, що з метою належного розвитку системи та налагодження синхронізації та координації зусиль у сфері оборони необхідно внести зміни в нормативно-правові акти щодо реалізації СК на державному рівні, зокрема розробити базовий документ зі СК, подібного до документу – Політика НАТО зі стратегічних комунікацій.

Підсумовано, що у Сполучених Штатах злагодженість комунікаційних дій (деякі спеціалісти ототожнюють їх зі СК) визначають як синхронізація комунікації командувача (командира, керівника, начальника). Основні принципи включають:

– цілодобову комунікацію з урахуванням інформаційного середовища та національних цілей;

– безперервність;

– визначення цільової аудиторії;

– необхідність синхронізації комунікації та комунікаційного підходу;

– важливість координації операцій, дій, слів та зображень;

– доречність;

– успішну синхронізацію комунікації в інформаційному середовищі, що вимагає комплексного та гармонізованого процесу.

Зроблено висновок, що, незважаючи на існуючу проблематику, на сьогодні є позитивний приклад застосування СК в Україні під час запровадження правого режиму воєнного стану. Останній потребував активізації використання технологій СК як на різних рівнях держави, так і за її межами. Були застосовані всі складові СК та політика так званого «єдиного голосу», що засвідчило свою ефективність.

У **другому розділі** – *«Теоретико-методологічне обґрунтування механізмів державного регулювання діяльності органів військового управління у забезпеченні комунікативної політики»* – проаналізовано нормативно-правове регулювання сфери стратегічних комунікацій оборонного сектору держави та ресурсний потенціал розвитку комунікативної політики органів державного військового управління в Україні, стратегічні напрями забезпечення ефективності комунікативної взаємодії в секторі безпеки і оборони України.

У ході аналізу і поточних завдань, які стоять перед сектором безпеки і оборони, зокрема перед Міністерством оборони України, наголошено на потребі розробки такого концептуального документу, як Політика зі

стратегічних комунікацій держави. Запропоновано структуру та зміст такого документу, обґрунтована його роль як основи для підготовки відповідних документів в секторі безпеки і оборони.

Обґрунтовано, що, незважаючи на актуальність, значущість та всеосяжність процесу реалізації СК, на сьогоднішній день у державному управлінні (на відміну від комерційного сектору) існує суттєва проблема порушення комунікації, зокрема в умовах кризи, нерозуміння її узгодженості по вертикалі та горизонталі та важливості включення до процесу комунікації саме керівників вищої ланки. Крім того, недосконалі організаційно-правові засади та відсутність чіткої структури організації системи на державному рівні заважають ефективній реалізації СК на міністерському та відомчому рівнях.

Виявлено проблемні питання функціонування СК у сфері оборони України:

– недосконалість термінологічної основи та нормативно-правової бази, необхідних для формування ефективної системи СК;

– відсутність синхронізованої комунікації та політики «єдиного голосу» в контексті неякісного моніторингу інформаційного простору задля прийняття відповідних проактивних рішень;

– низька ефективність діяльності органів військового управління, які відповідають за реалізацію СК;

– відсутність застосування бізнес-технологій, які ефективно працюють в комерційному секторі, на користь СК у сфері оборони на прикладі оборонного планування на основі спроможностей;

– низький рівень медіаосвіти та медіаграмотності населення, що ускладнює процес прийняття ефективних рішень та досягнення бажаних результатів.

Розкрито проблематику формування національного наративу, що нерозривно пов’язана із розвитком національної стійкості та ідентичності. Наголошено, що ефективна системи СК, чіткий алгоритм дій всіх суб’єктів СК, дієві кризові комунікації у секторі безпеки і оборони дозволять здійснювати ефективні СК.

Узагальнено, що зміст заходів реалізації СК полягає у визначенні завдань та цілей, способів їх виконання та необхідних ресурсів в інтересах досягнення головної мети оборони. Стратегічні комунікації, значною мірою, впливають на досягнення позитивних результатів в управління, менеджменті та бізнес-аналізі, а також підвищують точність та ефективність дій в процесі повсякденної діяльності організації.

У **третьому розділі** – *«Розвиток системи стратегічних комунікацій у сфері оборони України»* – на основі зарубіжного досвіду організації та запровадження комунікативної взаємодії в оборонному секторів держави, запропоновані перспективні напрями застосування кращих світових здобутків у сфері стратегічних комунікацій в Україні, визначено інноваційні аспекти

вдосконалення системи стратегічних комунікацій у сфері оборони України.

На основі вивчення ефективності застосування маркетингових комунікації підприємств та приватних організацій, запропоновано активно застосовувати принципи маркетингових комунікацій у секторі безпеки і оборони, що дозволить забезпечити рівень довіри та підтримку рішень, які стосуються сектору безпеки і оборони, зокрема в умовах ведення гібридної війни проти України.

Відповідно до досвіду держав-членів НАТО та країн-партнерів, узагальнено, що формування та реалізація СК є невід'ємною частиною планування, підготовки та проведення операцій у сфері оборони, включаючи повсякденну діяльність організацій державного сектору. Відзначено зростання актуальності питання розбудови національної стійкості, яке може витіснити в науковому дискурсі питання СК. Національну стійкість забезпечує саме громадянське суспільство в частині своєї медіаосвіти та медіаграмотності.

Відповідно до вимог впровадження принципів та стандартів НАТО, зокрема у Збройних Силах України надані пропозиції щодо удосконалення системи підготовки представників суб'єктів стратегічних комунікацій на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях, які вже знайшли практичне відображення в навчальних програмах для слухачів вищих військових навчальних закладів.

Визначено, що суттєвим недоліком реалізації СК на національному рівні є відсутність чіткого алгоритму взаємодії між державними структурами за напрямком реалізації СК. Поява двох центрів – Центру протидії дезінформації на базі Ради національної безпеки і оборони України та Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при Міністерстві культури та інформаційної політики України – мають забезпечити налагодження чіткої взаємодії всіх суб'єктів СК на державному рівні. Загалом СК є фактором захисту цінностей та інтересів держави, заснованих на наративі – історії. Остання посилює рішення, які приймаються державними органами.

Зазначено, що актуальні зміни у світовому безпековому середовищі, нові та триваючі загрози актуалізують питання слабкості існуючих безпекових систем, які неспроможні ефективно реагувати на нові виклики та існувати в нових умовах. Наочним прикладом розбудови ефективної системи національної стійкості є Естонія, яка змогла забезпечити високий рівень довіри своїх громадян до держави за умови побудови якісної комунікації, а саме СК як комплексного підходу, що охоплює всі сфери. Суспільство, яке бере участь у процесах реформування держави, відчуває свою виключну роль в ньому, стає консолідованим та стійким до зовнішніх загроз. Передумовою підвищення рівня стійкості є поява символу, навколо якого може бути об'єднане суспільство, «інтегрування» у національну безпеку, економічне зростання, налагодження ефективної комунікації між громадянами та

державою.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі досліджено організаційно-правові засади формування та розвитку системи стратегічних комунікацій у безпековому секторі України. Проаналізовано сучасний стан та надані науково-практичні рекомендації органам державного та військового управління щодо розвитку системи стратегічних комунікацій. Проведене відповідно до завдань і мети дослідження, одержані наукові результати з їх практичним застосуванням можуть бути використані для формулювання та надання таких висновків та рекомендацій.

1. Узагальнено теоретичні підходи до формування системи стратегічних комунікацій у сфері оборони у контексті імплементації в Україні принципів Good Governance та забезпечення більшої відкритості, транспарентності діяльності органів державної влади, зокрема у сфері національної безпеки та оборони. Стратегічні комунікації безпекової сфери держави запропоновано розмежувати за трьома базовими рівнями, які в сукупності мають становити єдине ціле, а саме: стратегічний рівень (власне рівень стратегічних комунікацій), оперативний рівень (синхронізація комунікації), тактичний рівень (інформаційний вплив). Такий підхід актуалізується проблематикою недосконалості чинної системи стратегічних комунікацій, а також її невідповідності сучасним умовам. Розбудова системи СК нині розглядається теоретиками й практиками публічного управління як базова передумова розвитку національної стійкості України. Незрозумілість та неправильне трактування сутності СК призводять до недосконалості системи, що виражається у реактивному характері сучасних комунікацій. Це негативно впливає на формування іміджу країни, просування її інтересів та сталого розвитку в цілому. Ефективна система СК з чітким розподілом ролей і відповідальності між її суб’єктами, розбудова взаємодії держави з громадянським суспільством дозволить відповідним чином організувати й забезпечувати належний рівень комунікації в системі публічного управління України загалом та у безпековій сфері держави зокрема.

2. Проаналізовано поняття «стратегічні комунікації» та розмежовано його змістовні характеристики для стратегічного, оперативного та тактичного рівнів. Визначено необхідність удосконалення понятійно-термінологічного апарату публічного управління, зокрема під стратегічними комунікаціями розуміємо принципи, стратегії та ініціативи комунікації, необхідні для досягнення цілей та завдань держави, які забезпечують її національну стійкість. У ході дослідження уточнено дефініцію «стратегічний наратив» як «основоположна ідея, що відображає та визначає базові принципи існування, розвитку держави, характер і спрямованість внутрішніх, зовнішніх взаємовідносин, на основі якої формуються напрямки реалізації публічної

політики».

Наголошено на необхідності й важливості реалізації системних СК для забезпечення національної безпеки і оборони України. За допомогою порівняльного методу обґрунтовано організаційні засади функціонування системи стратегічних комунікацій у державах-членах НАТО та в Україні. Розмежування СК за стратегічним, оперативним та тактичним рівнями дозволить підвищити рівень ефективності реалізації СК на кожному з них та сприятиме чіткому розумінню суб'єктами СК задач, що виконуються, в умовах ведення гібридної війни.

Активна увага питанню СК почала приділятися у 2015 році саме на тлі подій на сході України, визначивши СК як дієвий інструмент протидії пропаганді, інформаційному впливу та системному просуванню цілей держави через налагоджену роботу з цільовими аудиторіями.

3. Визначено організаційно-правові засади формування та розвитку системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України, а також з'ясовано, що в процесі формування національної правової системи СК як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи СК враховані міжнародно-правові стандарти та світові тенденції розвитку інформаційній сфери. Крім того, здійснено огляд чинної системи СК у сфері оборони України, на підставі чого надані пропозиції щодо вдосконалення системи СК у сфері оборони.

Серед проблемних питань функціонування СК у сфері оборони України є недосконаліть нормативно-правової бази, необхідна для формування ефективної системи СК, тому запропоновано розробку концептуального документу, який повинен бути в основі підготовки відповідних документів в секторі безпеки і оборони – Політики зі стратегічних комунікацій.

4. Систематизовано досвід формування та розвитку системи стратегічних комунікацій у державах-членах НАТО та ЄС. Цей досвід засвідчує нагальність питання імплементації кращих світових практик у підготовку фахівців із СК. Цей процес передбачений Дорожньою картою Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО, підписаною у вересні 2015 року. Річною національною програмою під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік (затвердженою Указом Президента України від 11 травня 2021 року № 189/2021) започатковано створення та впровадження моделі освітньої системи з питань державних стратегічних комунікацій та розроблення плану її реалізації в державних органах (строк виконання – 2022 рік). У секторі безпеки і оборони створено і функціонує Навчально-науковий центр стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони, який здійснює підготовки фахівців за напрямом стратегічних комунікацій не тільки з Міністерства оборони та Збройних Сил України, але й для представників всього сектору безпеки і оборони. Варто зазначити, що всі слухачі, які проходять відповідні тренінги

визнають важливість розвитку СК та їх імплементації в освітній процес. Інтегрування курсів медіаграмотності, медіаосвіти для сектору безпеки і оборони дозволить розбудовувати інформаційну стійкість суб'єктів СК.

5. У ході дослідження комунікаційного дискурсу та ефективності застосування маркетингових комунікацій в недержавному секторі методологічно цінним стане імплементація принципів маркетингових комунікацій у реалізацію СК безпекового сектору держави. Маркетингові комунікації як особливий різновид комунікацій державного управління передбачають роботу з цільовими аудиторіями, фокусування на споживачеві продукту, так само й СК спрямовані на донесення меседжів та наративів цільовим аудиторіям, їх спонукання змінити своє ставлення або поведінку. Чітко вибудувана форма взаємодії суб'єктів та об'єктів СК забезпечує досягнення визначеного результату та підвищення ефективності реалізації заходів СК, зокрема в сучасних умовах. Такий підхід уможливлює підтримання постійної взаємодії з цільовою аудиторією з негайним реагуванням на її вимоги та потреби в інформації, діях, що закріплено в основних принципах СК Міністерства оборони та Збройних Сил України. Серед таких принципів: демократичність, відкритість, прозорість, цілісність, доброчесність, підзвітність і відповідальність, оптимальне поєднання та збалансованість інтересів Збройних Сил та суспільства.

Наукові результати дослідження є практичними рекомендаціями органам державної влади щодо СК у секторі безпеки і оборони в частині, що стосується термінологічних узгоджень та уточнень, удосконалення системи підготовки кадрів за напрямом СК, розмежування СК за стратегічним, оперативним та тактичним рівнями, впровадження маркетингових комунікацій у сектор безпеки і оборони.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

А. В яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Кушнір В.О., Іжутова І.В. Характеристика (джерел) понятійно-категоріального апарату стратегічних комунікацій у сфері оборони: лінгвістичний аспект. Інвестиції: практика та досвід № 5/2021. С. 67–71. (*Особистий внесок*: Підготовлено порівняльну характеристику термінів і визначень за напрямом стратегічних комунікацій у сфері оборони, які існують в України, США та НАТО, яка увійшла до Посібнику «Основи стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони» – К.: НУОУ імені Івана Черняховського, 2020. – 85 с.).

2. Кушнір В.О., Іжутова І.В. Особливості процесу створення та функціонування механізмів державного управління у сфері внутрішніх комунікацій Збройних Сил України. Ефективність державного управління. – Випуск № 66 (2021). С. 83–97

DOI: https://doi.org/10.33990/2070-4011.66.2021.233452. (*Особистий внесок*: Надано рекомендації щодо реформування внутрішніх комунікацій як складової стратегічних комунікацій при залученні громадськості, підрозділів ЗС України, які забезпечують зовнішню комунікацію та відповідають за формування позитивного іміджу ЗС України).

3. Salnikova O., Sivokha I., Izhutova I. Use of technologies of strategic communications and reflexive control in fighting hybrid aggression. Current issues of military specialists training in the security and defence sector under conditions of hybrid threats. Warsaw 2021. 1st Edition. pp. 132–141. – колективна монографія. (*Особистий внесок*: Винесені пропозиції щодо комплексу заходів для активного використання технологій стратегічних комунікацій та рефлексивного управління у боротьбі проти гібридної агресії).

4. Izhutova, I. (2019). Benchmarking and effective strategic communications: ways to implement in public administration. *VUZF Review*, *4*(4), 45-48. https://doi.org/10.38188/2534-9228.19.4.04 (*видання включене до таких міжнародних наукометричних баз: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar*).

5. Kushnir V., Izhutova I. Analysis of Ministry of Defence of Ukraine crisis communications within the Russian Federation information aggression against Ukraine in 2016-2018. Reality of Politics. Estimates – Comments – Forecasts. Quarterly 2020, No. (2)12. – pp. 59–69 DOI Address: https://doi.org/10.15804/rop2020204. (*Особистий внесок*: Проаналізовано алгоритм здійснення кризових комунікацій МО України у 2016-2018 роках з окресленням важливих складових процесу кризових комунікацій).

Б. Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Іжутова І.В. Застосування стратегічних комунікацій під час введення воєнного стану в Україні. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 4 квітня 2019 р.). [Електронне видання]. – Київ: Нац. акад. СБУ, 2019. – С. 53 – 55.

7. Іжутова І.В. Вплив стратегічних комунікацій на національну стійкість суспільства. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів «Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» [Текст] / за заг. редакцією І.В. Толока. – К. : ВІКНУ, 2019. – С. 320–321.

8. Сальнікова О.Ф., Іжутова І.В. Перспективні тенденції розвитку інформаційної складової збройної боротьби за досвідом провідних країн світу. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXVII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2019, 15–17 травня 2019 р.: у 5 ч. Ч. V. / за ред. проф. Сокола Є.І. – Харків: НТУ «ХПІ». – С. 132. (*Особистий внесок:* В ході аналізу з'ясовано

значення інформаційних ресурсів в якості стратегічних ресурсів будь-якої держави в умовах сьогодення та в умовах інформаційного суспільства, яке постійно розвивається).

9. Сальнікова О.Ф., Іжутова І.В. Аналіз нормативно-правового забезпечення стратегічних комунікацій у сфері національної безпеки України. «Реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи»: матеріали ІІІ підсумкової науково-практичної конференції (16 травня 2019 року). – К.: Інститут УДО КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. – С. 170 – 172. (*Особистий внесок*: Висвітлено однобічність формування нормативно-правового забезпечення стратегічних комунікацій у сфері національної безпеки та оборони).

10. Кушнір В.О., Іжутова І.В. Наративи та сторітеллінг як елемент сучасних педагогічних технологій та методик підготовки військових фахівців. Філософсько-соціологічні та психолого-педагогічні проблеми підготовки особистості до виконання завдань в особливих умовах (Київ, 31 жовтня 2019 року) / Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняховського. – К.: НУОУ, 2019 – С. 160 – 161. (*Особистий внесок*: Практично доведено важливість наративу в різних сферах).

11. Кушнір В.О., Іжутова І.В. Соціальні медіа як поле битви в сучасному інформаційному середовищі. Інформація, аналіз, прогноз – стратегічні важелі ефективного державного управління: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 7 листопада 2019 р.// МОН України; УкрІНТЕІ [та ін.]. – Київ: УкрІНТЕІ, 2019. – С. 160 – 162. (*Особистий внесок*: Акцентовано увагу на розробки необхідних рекомендацій та підвищення рівня обізнаності громадян щодо безпеки використання соціальних мереж).

12. Іжутова І.В. Підвищення медіаграмотності населення як безумовна вимога сучасного світу. «Медіаосвіта як інструмент розвитку громадянського суспільства в Україні» – Маріуполь. 29 листопада 2019. С. 75–77.

13. Іжутова І.В, Чернобай О.Ю. Комунікативні стратегії в діяльності інститутів сектору безпеки і оборони: виклики сьогодення. Матеріали XI Всеукраїнської наукової конференції молодих учених, студентів та курсантів «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека» (Київ, 8 квітня 2020 р.). [Електронне видання]. – Київ: Нац. акад. СБУ, 2020. – С. 46–47. (*Особистий внесок*: Обґрунтовано значення налагодження ефективної комунікації в діяльності інститутів сектору безпеки і оборони).

14. Іжутова І.В. Інформаційна безпека в умовах сучасного інформаційного середовища. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 15 травня 2020 р.). [Електронне видання]. – Київ : НА СБУ, 2020. – С. 108–19.

15. Іжутова І.В. Сучасний інформаційний простір: переваги, ризики та

виклики. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів «Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» [Текст] / за заг. редакцією І.В. Толока. – К. : ВІКНУ, 2020. – С. 337.

16. Izhutova I. Strategic Communications in Annual National Program. Матеріали IX Міжнародної наукової конференції «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві». Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2020. С. 22–24.

17. Shypovskyi V., Izhutova I. Challenges for Mediastability of a Modern Ukrainian User's Social Media during Information Manipulation as Hybrid Warfare Element. Міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих учених інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці – Київ, 21-22 квітня 2020 р. – С. 63–65. (*Особистий внесок*: Продемонстровано легкість використання соціальних мереж для поширення маніпулятивної інформації).

18. Іжутова І.В., Чернобай О.Ю. Реалізація державної інформаційної політики в районі проведення операції Об'єднаних сил (антитерористичної операції). Державне управління в Україні: виклики та перспективи : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 8-9 травня 2020 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. – С. 118–122. (*Особистий внесок*: Продемонстровано алгоритм реалізації державної інформаційної політики в умовах кризи).

19. Сальнікова О.Ф., Іжутова І.В. Пріоритетні напрями підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій. Актуальні проблеми захисту національних інтересів України від загроз: тези науково-практичної конференції (26 червня 2020 року). – К.: Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. – С. 206–208. (*Особистий внесок*: Окреслено актуальний стан здійснення підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій у сфері оборони).

20. Izhutova I. Media literacy and «Black Swan» of coronavirus challenge. Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки та оборони: проблеми, досвід, перспективи : І міжнар. наук.-практ. конф., 1 жовт. 2020 р. : тези доповідей / Міністерство оборони України, НУОУ імені Івана Черняховського. – К. : НУОУ, 2020. – С. 135–136. Інв. № 9766 у НУОУ.

21. Іжутова І.В. Підвищення медіаграмотності населення як безумовна вимога сучасного світу. Науково-публіцистичне видання «STRATCOM» Навчально-наукового центру стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняховського. –К.: НУОУ ім. Івана Черняховського. – 2020. – № 1. – С. 27–29.

22. Kushnir V., Izhutova I. Strategic communications interdepartmental cooperation in education and science among leading educational establishments of Ukraine. International scientific and practical conference «Effective public and

municipal administration: theory, methodology, practice, EU experience»: conference proceedings, November 27-28, 2020. Venice: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 84 pages. pp. 39–43. (*Особистий внесок*: Наголошено на комплексності стратегічних комунікацій, зокрема щодо підготовки фахівців в секторі безпеки і оборони).

23. Сальнікова О.Ф., Іжутова І.В. Актуальні проблеми розвитку системи інформаційної безпеки. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 26 березня 2021 р.). [Електронне видання]. – Київ : НА СБУ, 2021. – 346 с. С. 112–113. (*Особистий внесок*: Визначена проблематика розвитку системи інформаційної безпеки у сфері оборони).

24. Izhutova I. Media literacy as basis of effective strategic communications implementation. Науково-публіцистичне видання «STRATCOM» Навчально-наукового центру стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняховського. – К.: НУОУ ім. Івана Черняховського. – 2021. – № 2. – 87 с. С. 41–43.

25. Іжутова І.В., Бордюг О.В. Процес розвитку державних комунікацій в умовах триваючої кризи та проблематика формування наративу. Матеріали XII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених, студентів та курсантів «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека». – Київ : Нац. акад. СБУ, 2021. Ч. І. – 196 с. С. 72–76. (*Особистий внесок*: Досліджено формування державних комунікацій в умовах кризи).

В. Які додатково відображають наукові результати дисертації:

26. Chornogor Ia., Izhutova I. New world of pandemics and communications strategies. UA: Ukraine Analytica – 3 (21), 2020 – С. 32 – 40. (*Особистий внесок*: Досліджено питання здійснення комунікації в кризовій ситуації на прикладі комунікації лідерів держав світу).

27. Izhutova, I. (2019). Ukrainian Strategic Communications and martial law. *Journal of Scientific Papers «Social Development and Security»*, *9*(5), 127 -. https://doi.org/10.33445/sds.2019.9.5.8 (*видання включене до таких міжнародних наукометричних баз: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar*).

28. Сальнікова О.Ф., Іжутова І.В. Використання технологій стратегічних комунікацій під час запровадження в Україні правового режиму воєнного стану. Журнал «Інформаційна безпека людини, суспільства, держави» № 3 (27) 2019 (*Особистий внесок*: Доведено ефективність використання стратегічних комунікацій у кризовій ситуації під час запровадження правового режиму воєнного стану).

29. Izhutova, I. (2020). Evolution of Ukrainian Annual National Program

since 2015 as response to changing information environment and hybrid threats. *Journal of Scientific Papers «Social Development and Security»*, *10*(1), 94-100. https://doi.org/10.33445/sds.2020.10.1.11 (*видання включене до таких міжнародних наукометричних баз: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar*).

30. Кушнір В.О., Іжутова І.В. Історико-ретроспективний аналіз формування та розвитку стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. Військово-науковий вісник. – Випуск 35. – Львів: НАСВ, 2021. – 308 с. С. 3–17 https://doi.org/10.33577/2313-5603.35.2021.3-17. (*Особистий внесок*: Доведено ефективність реалізації заходів зі стратегічних комунікацій у 2014-2019 роках).

АНОТАЦІЇ

Іжутова І.В. Організаційно-правові засади формування та розвитку системи стратегічних комунікацій безпекового сектору України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». – Київ, 2021.

Проаналізовано теоретичні підходи до формування системи стратегічних комунікацій у сфері оборони України, в результаті чого встановлено їх недосконаліть та невідповідність сучасним умовам.

Запропоноване нове визначення поняття «стратегічні комунікації». Визначено необхідність удосконалення понятійно-термінологічного апарату дефініції «стратегічний наратив». Запропоновано розмежування за стратегічним, оперативним та тактичним рівнями.

З’ясовано, що в процесі формування національної правової системи СК як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи СК враховані міжнародно-правові стандарти та світові тенденції розвитку інформаційній сфери.

Серед проблемних питань функціонування СК у сфері оборони України є недосконаліть нормативно-правової бази, необхідної для формування ефективної системи СК, тому запропоновано розробку концептуального документу, який повинен бути в основі підготовки відповідних документів в секторі безпеки і оборони – політики зі стратегічних комунікацій.

Узагальнено досвід формування та розвитку системи стратегічних комунікацій у державах-членах НАТО та ЄС. Цей досвід засвідчує нагальність питання імплементації у підготовку фахівців зі СК кращих світових практик, потребує пришвидшення цього процесу. Інтегрування курсів медіаграмотності та медіаосвіти для сектору безпеки і оборони

дозволить формувати інформаційну стійкість.

У ході дослідження комунікаційного дискурсу та ефективного застосування маркетингових комунікацій в приватному недержавному секторі запропоновано імплементацію принципів маркетингових комунікації у реалізацію стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони.

Ключові слова: державне управління, стратегічні комунікації, маркетингові комунікації, національна безпека, сектор безпеки і оборони, сфера оборони, політика стратегічних комунікацій, синхронізація комунікації, політика НАТО зі стратегічних комунікацій, система стратегічних комунікацій.

Izhutova I.V. Organizational and legal basis of formation and development of strategic communications in security sector of Ukraine. – Manuscript.

Dissertation for the candidate degree of sciences in Public Administration, specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Higher Educational Establishment «Interregional Academy of Personnel Management». – Kyiv, 2021.

The Dissertation is devoted to research of raise of effectiveness of the strategic communications system in defence sphere under hybrid warfare. The realization of the following tasks is based on the defined objective:

– To analyze theoretical approaches to formation of strategic communications in defence sphere of Ukraine;

– To propose a new definition of «strategic communications» term and differentiate it for strategic, operational, and tactical levels;

– To analyze the organizational and legal basis of formation and development of strategic communications in security and defence sector of Ukraine;

– To generalize the experience of formation and development of the strategic communications system in the NATO and EU nations; and

– To propose implementation of the principles of marketing communications in strategic communications with security and defence sector of Ukraine.

The object of research is public relations within formation and development of strategic communications system of the security sector of Ukraine.

The topic of research is the organizational and legal basis of formation and development of strategic communications system of the security sector of Ukraine.

The following problems of the strategic communications functioning in defence were revealed:

– imperfection of the terminological basis and regulatory framework necessary for the formation of an effective system of the strategic communications;

– lack of synchronized communication and «one voice» policy in the context of poor monitoring of the information environment in order to make appropriate proactive decisions;

– low effectiveness of military administration bodies responsible for the

implementation of the strategic communications;

– lack of application of business technologies that work effectively in the commercial sector, in favour of the strategic communications in defence on the example of defence planning based on capabilities; and

– low level of media education and media literacy of the population, which complicates the process of making effective decisions and achieving the desired results.

The conclusions are as follows:

1. The theoretical approaches to formation of strategic communications system in defence sphere of Ukraine resulted in their ineffectiveness and non-conformity with current conditions.

2. A new definition of the term «strategic communications» was proposed. The need to improve the definition of «strategic narrative» was determined. The importance of the implementation of system of strategic communications to ensure the national security and defence of Ukraine was underscored. There was a proposal to differentiate strategic communications at strategic, operational, and tactical levels in order to raise effectiveness of the strategic communications implementation at each of them and to provide a clear understanding of the tasks performed in a hybrid war by strategic communications actors.

3. A systematic analysis of the organizational and legal basis for the formation and development of strategic communications system in the security and defence sector of Ukraine was conducted; it revealed that in the process of forming the national legal system of the strategic communications as a part of the national and interagency system of the strategic communications has been developing in line with international legal standards in the information sphere. In addition, the system of the strategic communications in defence sphere of Ukraine was evaluated, on the basis of which proposals were made to improve the system of the strategic communications in the field of defence.

4. The experience of formation and development of the system of strategic communications in NATO and EU nations was generalized. This experience testifies the urgency of implementation of the best world practices in the training of the strategic communications specialists, and this process needs to be enhanced. Moreover, the integration of media literacy and media education courses for the security and defence sector will create information resistance.

5. In the course of research of communication discourse and effective application of marketing communications in the private non-governmental sector, the implementation of the marketing communications principles in strategic communications in the security and defence sector was proposed.

Marketing communications are based on close interaction with target audiences, as well as strategic communications aimed at sending messages and narratives to target audiences. An interesting factor is the use of crowd technologies.

Based on the scientific results of the study, practical recommendations can

be provided to public authorities on the strategic communications in the security and defence sector in terms of terminology, improving the training system in the field of the strategic communications, differentiation of the strategic communications at strategic, operational, and tactical levels, marketing communications in security and defence sector.

Keywords: public administration, strategic communications, marketing communications, national security, security and defence sector, defence sphere, strategic communications policy, communication synchronization, NATO strategic communications policy, strategic communications system.

Підписано до друку 20.07.2021 р. Формат 60 х 84/16.
Формат 60х84/16. Папір офсетний. Обл.-вид. арк. 1,16.
Ум. – друк. арк. 0,83. Наклад 100 прим.
Зам. № 2007-1.

Віддруковано з оригінал-макету у видавництві «ДКС центр»
Свідоцтво ДК № 3457 від 08.04.2009 р.
04073, м. Київ, Куренівський провулок, 17, т/ф (044) 537-14-34